

Asia: VN/10618/2024

## **Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö**

### **1. Yleiset huomionne**

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta oikeusministeriölle.

EK tukee lähtökohtaisesti vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin ja tavaroiden korjaamisdirektiivin tavoitetta parantaa sisämarkkinoiden toimintaa. On tärkeää, että elinkeinonharjoittajilla on tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. Myös vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin tavoite vihreän siirtymän toteuttamisesta edistämällä erityisesti kiertotaloutta sekä puhdasta ja vihreää taloutta on kannatettava, samoin tavoite perusteettomien viherväittämien ja ”viherpesun” estämisestä.

EU-lainsäädäntö tuo yrityksille merkittävää hallinnollista taakkaa ja siksi onkin tärkeää, ettei sen päälle tuoda kansallista lisäsäätelyä. Työryhmän mietinnössä tämä karikko on ansiokkaasti väistetty.

### **2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano**

Direktiivin soveltamisala on laaja ja siihen liittyy vielä runsaasti avoimia kysymyksiä. Kuten työryhmän mietinnössäkkin todetaan, kestävyysmerkinnän määritelmään liittyvän tietyn tulkinnanvaraisuuden vuoksi joidenkin nykyisin käytössä olevien merkintöjen osalta on vielä epävarmuutta siitä, tulevatko ne kestävyysmerkinnän määritelmän piiriin vai eivät. Erilaisia ympäristö- ja kestävyysmerkkejä on runsaasti käytössä kaikilla toimialoilla, minkä lisäksi joillain aloilla on esimerkiksi omia kestävyys sitoumuksia. Tilanne aiheuttaa epävarmuutta yrityksissä.

Säätelyn epäselvyys sekä tiukka aikataulu voivat johtaa jopa siihen, että yritykset eivät uskalla viestiä vastuullisuustyöstään, mikä ei palvele kuluttajiakaan. Se, että kuluttajat saisivat entistä vähemmän tietoa valintojensa tueksi tuskin edistäisi direktiivin tavoitteita.

## 2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Kuluttajansuojalakiin lisättävän uuden 6 b § 2 mom osalta mietinnössä todetaan, kuinka "[t]äytäntöönpanosuunnitelmaa ei tarvitse esittää erillisenä dokumenttina, vaan se voidaan esittää esimerkiksi osana elinkeinonharjoittajan kestävyysraportointia" (s. 75). Kirjaus on kannatettava, sillä on tärkeää, että uudessa sääntelyssä vältetään päällekkäistä raportointia. Esimerkiksi kestävyysraportointidirektiivin (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) mukainen tai vastaava siirtymäsuunnitelma, kuten SBTi (The Science Based Targets initiative) täyttää edellytetyn täytäntöönpanosuunnitelman vaatimukset.

Mainitun pykälän 3 mom osalta säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan ympäristöväittämän määritelmästä, kuinka "[e]sittämisen pakollisuudella viitataan siihen, että ympäristöväittämän esittäminen on Euroopan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön nojalla pakollista. Jos siis väittämän esittäminen olisi tällä perusteella pakollista, kyse ei olisi tässä momentissa tarkoitettusta ympäristöväittämästä" (s.75). Täsmennys on hyvä ja tarpeellinen, mutta lopulliseen hallituksen esitykseen voisi nostaa esimerkkejä. Yksi tällainen esimerkki voisi olla laki energian alkuperätakuista, sillä energian alkuperätakuun perusteella annettavia tietoja ei tulisi katsoa kuluttajansuojalain mukaisiksi ympäristöväittämiksi.

## 2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

Luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi on käytetty määritelmiä koskevan 1 § kestävyysmerkintää koskevassa kohdassa 1 ja sertifiointijärjestelmää koskevassa kohdassa 2 termiä "menetelmä" (s. 133), kun direktiivin 1 artiklassa direktiivin 2005/29/EY muuttamisesta käytetään vastaavissa kohdissa termiä "prosessi". Perustelumuistioluonnokseen on kirjattu, että "Menetelmällä tarkoitettaisiin esimerkiksi hyödykkeen valmistusprosessia" (s. 152). Määritelmissä tulee selkeyden vuoksi pitäytyä direktiivin sanamuodossa.

Valtioneuvoston asetuksen perustelumuistioluonnoksesta tulee direktiiviin kuulumattomana poistaa esimerkki siitä, kuinka kestävyysmerkintä voisi viitata "elinkeinonharjoittajan sitoumukseen noudattaa ympäristöä, yhteiskuntaa ja hyvää hallintotapaa koskevia periaatteita eli niin sanottuja ESG-periaatteita" (s. 152). Tähän ei ole direktiivissä viitattu ja se laventaisi määritelmää kansallisesti.

Myöskään kuluttaja-asiamiehen päivittäessä elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja markkinointia koskevia ohjeitaan, niille ei tule asettaa direktiivin yli meneviä velvoitteita tai tiukentaa lain tulkintoja.

Valtioneuvoston asetuksen perusmuistioluonnoksessa todetaan, kuinka "tunnustetulla erinomaisella ympäristösuojelullisella tasolla EU-ympäristömerkistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 66/2010 mukaista tasoa ja ETA-valtioissa virallisesti tunnustettujen kansallisten ja alueellisten EN ISO 14024 -standardin mukaisten tyyppin I ympäristömerkkijärjestelmien mukaista ympäristösuojelullista tasoa ja muun sovellettavan ETA-valtioiden oikeuden mukaista parasta ympäristösuojelullista tasoa" (s. 155-156). Muun sovellettavan ETA-valtioiden oikeuden mukaista

parasta ympäristönsuojelullista tasoa voisi EK:n mielestä kuvata muun muassa kestävän rahoituksen taksonomian mukaisuus.

## 2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

**2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).**

**Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.**

**Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.**

Komissio on vahvistanut 27.11.2025 julkaisemassaan Q & A-dokumentissa, että 27.9.2026 alkaen kaikkien kuluttajille tarjolla olevien tuotteiden, pakkausten tai palveluiden tulee olla uusien merkintöjä ja väittämiä koskevien vaatimusten mukaisia. Mitään siirtymäaikaa ei ole, joten ratkaisuksi komissio on ehdottanut lähinnä väitteiden peittämistä tai korjaamista tarroilla sekä lisätietojen lisäämistä myyntipisteisiin.

Vähittäiskaupan toimitusketjut ovat pitkiä, ja pakkausten päivittäminen vie aikaa. Lisäksi eri tuotteissa on hyvin erilaisia merkintätapoja, joiden muokkaaminen tai poistaminen voi olla hyvinkin hankalaa. Esimerkiksi tekstiilien pesulappujen poistaminen on huomattavasti vaikeampaa kuin tuotteissa olevien riippulappujen. Käytännössä yritykset myyvät jo syksyn 2026 tuotteita ja sopivat niihin liittyvistä kampanjoista. Epäselvän kestävyyttä koskevien merkintöjen määritelmän vuoksi tarkkaa tietoa siitä, mitä merkintöjä ja siten mitä tuotteita muutos koskee, ei vielä ole. Tällä hetkellä ei ole myöskään olemassa selkeää listaa sallituista merkinnöistä tai väittämistä. Esimerkiksi vähittäiskaupoissa on usein 5 000–40 000 tuotetta, joiden pakkaustiedoista ei ole keskitettyä tietokantaa. On epärealistista edellyttää, että merkinnät olisivat uuden sääntelyn mukaisia, kun tulkintoihin liittyy edelleen epäselvyyksiä ja lainsäädännön toimeenpano on kesken.

Kuten työryhmän mietinnössäkin on huomioitu, direktiivin nojalla annettujen säännösten soveltamisen alkaessa varastossa olevia pakkausmateriaaleja ja pitkäikäisten säilyvyysajan tuotteita voidaan pahimmassa tapauksessa joutua hävittämään. Tämä aiheuttaisi lisäkustannuksia, toimituskatkoksia sekä hävikkiä, jonka voi katsoa olevan vastoin direktiivin tavoitteita.

EK katsoo, että direktiivin soveltamisen alkua tulisi siirtää eteenpäin. Tämä vaatisi komissiolta uuden, ns. stop-the-clock –muotoisen lainsäädäntöehdotuksen. Vaihtoehtoisesti komission tulisi ilmoittaa, ettei se ryhdy rikkomusmenettelyyn siirtymäajan kansalliseen täytäntöönpanoon sisällyttäneitä jäsenvaltioita kohtaan.

Tuotehävikin ja tarpeettomien kustannusten välttämiseksi varastossa olevat pakkausmateriaalit ja tuotteet olisi tärkeää voida myydä loppuun. Vastaavaa menettelyä on sovellettu muiden merkintöjä koskevien säädösten kohdalla, kuten kertakäyttöisiä muovituotteita koskevan SUP-direktiivin 2019/904 kanssa.

### **3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano**

-

#### **3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin**

-

#### **3.2 Jätelain muutokset**

-

#### **3.3 Valvonta ja seuraamukset**

-

### **4. Vaikutusten arviointi**

-

#### **4.1 Yleiset huomionne**

Vaikutustenarvioinnissa todetaan, että kuluttaja-asiamiehen on muun muassa päivitettävä elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja markkinointia koskevia ohjeitaan sekä neuvottava elinkeinonharjoittajia ja kuluttajia uusien säännösten sisällöstä ja tulkinnasta. On tärkeää, ettei tässä yhteydessä aseteta direktiivin yli meneviä velvoitteita tai tiukenneta lain tulkintoja.

#### **4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano**

Kuten työryhmän mietinnössäkkin on todettu, uudet tiedonantovelvollisuudet lisäävät elinkeinonharjoittajien hallinnollista taakkaa. Merkittävimmät vaikutukset liittyvät kestävyysmerkintää ja ympäristöväittämiä koskeviin vaatimuksiin, jotka edellyttävät elinkeinonharjoittajilta valikoiman läpikäyntiä, uusien ohjeistuksien laatimista ja tuotteiden poistamista. Tämä vaatii merkittäviä resursseja ja voi aiheuttaa hävikkiä, varsinkin jos komissio ei tarkastele uudelleen kireää täytäntöönpano aikaansa tai anna direktiiviä täytäntöönpaneville jäsenvaltioille tarkempaa ohjeistusta tulkinnanvaraisuuksiin.

Uuden sääntelyn myötä markkinointinimet ja tuotenimet voivat olla ympäristöväittämiä, joten brändimuutokset voivat aiheuttaa elinkeinonharjoittajille merkittäviäkin kustannuksia. Myös tämän

vuoksi on erityisen tärkeää, että komissio antaisi jäsenvaltioille Q & A -dokumenttia tarkempaa lisäohjeistusta direktiivin soveltamisesta.

Vaikutuksissa kuluttajiin on hyvä tuoda esiin riski siitä, että yritykset saattavat lainsäädännön vuoksi lakata markkinoimasta tuotteitaan ympäristöväättämin. Tällöin kuluttajat eivät saa lainkaan tietoa tuotteiden ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksista, ja vaikutus voi olla direktiivin tavoitteiden vastainen. Erityisesti pienet yritykset, joissa on vähemmän resursseja, saattavat jättää markkinoimatta tuotteitaan ympäristöväättämin, mikä heikentää kilpailun tasapuolisuutta sisämarkkinoilla.

#### **4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano**

-

**5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.**

-

#### **6. Muut huomiot**

-

Metsola Asko  
Elinkeinoelämän keskusliitto EK